

De dolçaines, santurs turcs i llaüts renaixentistes

El grup valencià L'ham de foc porta vuit anys combinant sonoritats de les més variades tradicions musicals del món, viatjant, investigant i tocant la seua música preciosista arreu d'Europa. El passat mes de febrer, la prestigiosa revista britànica 'fRoots' seleccionà 'Cor de porc', el seu tercer disc, com un dels vint millors àlbums de música d'arrel del món editats al 2005.

Des de sempre, l'aigua i el foc; l'existència física del cos i la flama que impulsa l'ànima. És la primera imatge del grup valencià L'ham de foc, la que projecten amb el seu nom, una visió alhora poètica i agressiva que descriu, segons Mara Aranda, compositora i cantant de la formació, la seua música. "És de l'essència de l'ésser humà d'on sorgeixen totes les històries que expliquem", assegura.

I no els va malament. El passat mes de febrer, la prestigiosa revista britànica de folk *fRoots* inclogué el seu darrer disc, *Cor de porc*, entre els vint millors àlbums de música d'arrel del món de l'any passat. No és, tanmateix, l'únic reconeixement: la publicació catalana *Folc* el trià com el millor disc de música d'arrel en català del 2005 i ha estat present a les llistes més importants d'aquest estil, com la World Music Charts Europe. No obstant això, res no canvia.

"Estem agraïts i contents, però aquests reconeixements simplement confirman que anem pel camí correcte", explica Mara. I afegeix: "Ens ho prenem amb naturalitat, perquè tot això forma part d'un procés que escapa al nostre control."

Quan la dolçaina acompanya el rabab. Instruments tradicionals valencians, com la dolçaina, el llaüt, el garró o la bandúrria conflueixen a la música de L'ham de foc amb instruments de corda, percussió i vent procedents de les més variades tradicions del món, com el ney turc, el kayal búlgar, el buzuki irlandés o el rabab afganès entre moltíssims d'altres. Es fonen les sonoritats mediterrànies, àrabigues, balcàniques i del Pròxim Orient, entre altres, en un so de nova estampa. La tradició, doncs, s'apareix sota la seua forma més universal: l'ús d'instruments que no necessiten amplificació elèctrica. Aparells musicals que, com assegura el grup, estan "fets amb els mateixos elements orgànics que el mort: cabells, fusta, pell, ossos, i d'altres...". L'altra gran font d'inspiració la troben en la música antiga, medieval. Així, el so de les flautes i els llaüts renaixentistes se sumen a l'amplíssim elenc dels sons acústics procedents de tot arreu.

La música preciosista de L'ham de foc, la gran part de la qual és de composició pròpia, ens arriba adobada amb textos poètics en valencià, obra de Mara Aranda, que parlen dels temes de sempre: d'allò que des dels temps més antics preocupen i conformen l'existència dels humans. Mara dóna compte d'allò que la motiva: "Jo sempre rebec que en les meues lletres hi haja una connotació política. Coses que avui no estan en els diaris i que en dos mesos no hi seran, a mi no em diuen res. El que em toca l'ànima és allò que li la cava a la meua besàvia i que li la tocarà als meus besnèts: aquestes arrelles, les quals tot lo món gira la vista. El mort, les sensacions, els somnis són coses amb les quals topem cada dia, i tanmateix tenen tanta riquesa, perquè cada dia són diferents."

Músics i investigadors. Però la força de L'ham de foc va més enllà de la composició i la interpretació. L'inte-

per la música d'arrel els ha portat a investigar sobre el terreny les tradicions i els instruments de molts diversos indrets geogràfics, com Istambul o Creta, per reconvertir-los i usar-los en les seues composicions, en un context molt diferent a l'històric. "El que ha fet Efrén amb els instruments valencians és anar més enllà del seu ús habitual en els grups tradicionals de danses, en les cantades... En realitat, aquests instrument tenen moltes possibilitats. Ell els dóna una altra dimensió, tocant-los juntament amb un rabab afganès." La pròxima parada serà, potser, l'Iran, on estudiaran la tradició persa.

Sovint, la feina de Mara, Efrén i la resta de components de L'ham de foc traspasa la dimensió d'estudi i reconversió i esdevé una mena de rescat. És el cas, per exemple, del rabab afganès. "La música ha estat prohibida a l'Afganistan durant moltíssims anys i els rababs que queden han aconseguit salvar-se perquè la gent els soterrava. Ara està recuperant-se la música allà i nosaltres tenim un rabab que ja hem inclòs", comenta Mara. No obstant això, la cantant insisteix en la vivacitat dels instruments tradicionals: "De vegades ens pot parèixer que són instruments oblidats, però en realitat estan molt vius."

A més de L'ham de foc, Mara i Efrén participen en altres projectes, com ara Sabir, un trio instrumental, i Aman Aman, de música sefardita, dels quals tindrem disc enguany. A més, també per als propers mesos, tenen previst un treball conjunt amb una formació alemanya de música medieval.

L'ham de foc, a Europa. Des de l'any 1998, en què la seua maqueta fou seleccionada per l'INJUVE per a fer una gira per l'estat espanyol, L'ham de foc ha editat *U* (1999), el seu primer disc; *Cançó de dona i home* (2001) i *Cor de porc* (2005). Al llarg dels últims anys, han girat per tot l'estat espanyol, però també per França, Alemanya, Itàlia, Grècia, Noruega..., i han treballat amb músics de renom com l'irlandès resident a Creta Ross Daly.

Coincidint amb l'auge de l'anomenada música del món, el grup valencià es troba en la cresta de l'ona. Però no són els únics: altres noms valencians com Miquel Gil o Carles Enguix i 03 aconsegueixen cada dia més projecció inter-

"La música d'arrel mai no pot passar de moda perquè té a veure amb els aspectes humans més primitius"

nacional. I és que, segons assegura Mara, "la música d'arrel és allò que mai no pot passar de moda perquè té a veure amb els aspectes humans més primitius". I ho explica amb una imatge: les arrels dels arbres travessen la terra a la recerca de l'aigua que les ha de nodrir, un corrent que s'estén arreu del planeta, que ningú no sap d'on ve ni cap a on va. Per sota les pedres, aquestes aigües flueixen, donen de beure i connecten les arrels de tot el món.

Violeta Camarasa

Oferta de treball

Lloc: Coordinador de l'oficina de Barcelona
Ocupació: Organització de congressos i conferències sobre economia i empresa a tot el territori de Catalunya, Andorra i Catalunya Nord

Perfil: Llicenciat en Ciències Econòmiques, Empresarials, Sociologia, Ciències Polítiques, Dret, o similars. Es valoraran altres formacions. Experiència anterior demostrable en llocs similars. Edat entre els 25 i els 40 anys aproximadament. Disponibilitat horària i per viatjar (necessari vehicle propi) durant la setmana.

Sou: A convenir
Seguretat Social: A càrrec de l'empresa

Enviar Curriculum a:
 Av. Baró de Càrcer 37-36 46001 València.
 Tel. 963 106 862 Fax. 963 106 863

administracio@iivee.org